

Ariëns verenigde 100 jaar geleden de R.K. arbeiders

Honderd jaar geleden richtten katholieke arbeiders in het nauwelijks 5000 inwoners tellende Enschede een vereniging op om aan hun armoedig en rechteloos bestaan iets te verbeteren. Het besluit – spoedig in omliggende plaatsen overgenomen – werd op zondagmorgen 24 november 1889 genomen in het schooltje van meester Piet Schilling aan de Oude Markt, dat niet lang daarna moest wijken voor de bouw van Concordia.

De drijvende kracht was kapelaan dr. Alphons Ariëns van de St. Jacobusparochie, zoon van een Utrechtse advocaat. Hij was amper 29 jaar en vier jaar eerder al te Rome in de theologie gepromoveerd. De nieuwe vereniging op standsverheffing gericht, was aanvankelijk rond de parochie en niet rond de fabriek georganiseerd.

Dat werd anders toen er ook vakorganisaties ontstonden. Toch wordt 1889 beschouwd als het geboortjaar van de katholieke arbeidersbeweging of KAB. In de zestiger jaren zijn de diocesane bonden van de KAB opgeheven en ontstond het Nederlands Katholiek Vakverbond (NKV). (In 1976 kwam de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) tot stand en hielden de katholieke en de socialistische vakbeweging (NKV en NVV) op te bestaan.

Ariëns (1860-1928) heeft tijdens zijn vijftienjarig verblijf in Enschede een aantal initiatieven genomen. Hij stichtte onder meer het nog functionerende culturele centrum Concordia, de drankbestrijdingsorganisatie 'Sobriëtas', de Spaarbank Providentia (inmiddels opgegaan in de Bondsspaarbank) en de Koninklijke Enschedese Leo Harmonie. Ook landelijk was hij op verschillende terreinen actief. Er is rond de eeuwwisseling geen beweging in katholiek Nederland geweest, die niet op de een of andere wijze verbonden was met de figuur van Ariëns. In 1934 werd voor het ziekenhuis De Stadsmaten het standbeeld van de sociale priester onthuld.

Leo Nijkamp